Č.j.: MV-166858-7/OAM-2022

Praha 7. prosince 2022

Počet listů: 6

Opatření obecné povahy

Vláda České republiky (dále jen „vláda“) jako orgán příslušný podle § 11 odst. 1 zákona č. 191/2016 Sb., o ochraně státních hranic České republiky a o změně souvisejících zákonů (dále jen „zákon o ochraně státních hranic“) a ve smyslu čl. 25 a násl. nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/399, kterým se stanoví kodex Unie o pravidlech upravujících přeshraniční pohyb osob (dále jen „Schengenský hraniční kodex“) v souvislosti s přetrvávající bezprostřední hrozbou pro veřejný pořádek a vnitřní bezpečnost České republiky spojenou s prudkým nárůstem nelegální sekundární migrace, zvýšenou aktivitou organizovaných skupin převaděčů a zhoršení migrační a bezpečnostní situace na vnějších hranicích EU **ve smyslu čl. 25 odst. 3 Schengenského hraničního kodexu prodlužuje platnost opatření obecné povahy** o dočasném znovuzavedení ochrany vnitřních hranic České republiky ze dne 26. září 2022 č. j.: MV-166858-1/OAM-2022 do 26. prosince 2022 23:59.

Toto opatření obecné povahy nabývá účinnosti okamžikem vyvěšení a pozbývá platnosti 26. prosince 2022 23:59.

Odůvodnění

V souvislosti s prudkým nárůstem nelegální sekundární migrace, zvýšenou aktivitou organizovaných skupin převaděčů a zhoršení migrační a bezpečnostní situace na vnějších hranicích EU byla příslušnými orgány identifikována závažná hrozba pro veřejný pořádek a vnitřní bezpečnost České republiky. S ohledem na tuto skutečnost byla shledána jakožto součást nezbytných bezpečnostních opatření potřeba neprodleně znovu zavést ochranu vnitřních hranic České republiky podle čl. 28 odst. 1 Schengenského hraničního kodexu prostřednictvím opatření obecné povahy o dočasném znovuzavedení ochrany vnitřních hranic České republiky ze dne 26. září 2022 č. j.: MV-166858-1/OAM-2022 schváleného usnesením vlády ze dne 26. září 2022 č. 823.

Toto opatření obecné povahy bylo v souladu s čl. 28 odst. 3 Schengenského hraničního kodexu prodlouženo do 28. října 2022 opatřením obecné povahy č.j. MV-166858-3/OAM-2022 schváleným usnesením vlády ze dne 5. října 2022 č. 844. Dále bylo toto opatření prodlouženo v souladu s čl. 28 odst. 3 Schengenského hraničního kodexu do 12. listopadu 2022 a současně v souladu s čl. 25 odst. 3 Schengenského hraničního kodexu do 12. prosince 2022 opatřením obecné povahy č.j. MV-166858-4/OAM-2022 schváleným usnesením vlády ze dne 27. října 2022 č. 895.

Uvedené okolnosti vedoucí příslušné orgány k identifikování závažné hrozby pro veřejný pořádek a vnitřní bezpečnost nadále přetrvávají a lze se důvodně domnívat, že tento stav bude přetrvávat i v nadcházejícím období, je proto nezbytné naplánovat ochranu vnitřních hranic s výhledem na delší období. Z tohoto důvodu se v souladu s čl. 25 odst. 3 Schengenského hraničního kodexu výše uvedené opatření obecné povahy (č. j.: MV-166858-1/OAM-2022) prodlužuje do 26. prosince 2022 23:59.

Cílem tohoto opatření je zabránit narušování veřejného pořádku v důsledku nekontrolovaného pohybu nelegálně tranzitujících osob v souvislosti s výše uvedenou hrozbou pro veřejný pořádek a vnitřní bezpečnost České republiky.

V rámci znovuzavední ochrany vnitřních hranic se Slovenskem v období od 29. září do 24. listopadu 2022 Policie České republiky zkontrolovala celkem 1 736 538 osob. Při nelegální migraci bylo zjištěno celkem 9 019 osob, z toho vstup nebyl umožněn 2 123 osobám. O readmisi na území Slovenské republiky bylo rozhodnuto v 3 401 případech, z toho 558 osob bylo převzato. Při kontrolách byly zaznamenány případy nebezpečného chování převaděčů, kteří nerespektují zavedené kontroly a riskantní jízdou (v rozporu s pravidly silničního provozu) ohrožují zdraví a životy převážených osob. V některých případech musely být použity donucovací prostředky k zastavení vozidel. V rámci opatření bylo celkem zadrženo 117 osob, které se mohly dopustit převaděčství.

Česká republika zaznamenává dramatický nárůst v oblasti tranzitní nelegální migrace. Policie České republiky od druhého čtvrtletí roku 2022 zadržela rostoucí počty státních příslušníků třetích zemí při tranzitní nelegální migraci přes území České republiky. Celkově bylo od počátku roku k 23. listopadu 2022 při tranzitní nelegální migraci zjištěno celkem 21 605 osob, což představuje nárůst o 1 931 % ve srovnání se stejným obdobím loňského roku (1 064 osob). Zároveň je již nyní výrazně překonána hodnota za celý rok 2021 (1 330 osob). Se znovuzavedením ochrany vnitřních hranic se podařilo letošní růstový trend zadržovaných osob zvrátit, avšak jejich počty zatím zůstávají i nadále vysoké.

Státní příslušníci třetích zemí na území České republiky nelegálně vstupují ve většině případů ze Slovenska. Mezi zadrženými dominují občané Sýrie. Česká republika není cílovou zemí, zadržené osoby jako cíl své cesty uvádějí zpravidla Německo.

Závažnost situace umocňuje nefunkční systém navracení příchozích státních příslušníků třetích zemí. Společně s kapacitními limity zařízení pro zajištění státních příslušníků třetích zemí se vytváří značné riziko pro vnitřní bezpečnost státu spočívající v omezených možnostech odpovědných orgánů situaci účinným způsobem řešit.

Situace se promítá též do obav obyvatel zejména v příhraničních oblastech se Slovenskem, které se projevuje aktivizací obyvatelstva. Případné nezvládnutí situace proto může vyústit ve zhoršení veřejného pořádku v dotčených oblastech.

V souvislosti s prudkým nárůstem nelegální sekundární migrace spojeným se zvýšenou aktivitou organizovaných skupin převaděčů působících ve více státech, byla na základě vyhodnocení operativně pátrací činnosti, vedených trestních řízení a informací získaných cestou mezinárodní policejní spolupráce zaznamenána zvýšená míra agresivity členů převaděčských skupin. V kontextu uvedených skutečností a v důsledku zhoršení migrační a bezpečnostní situace na vnějších hranicích EU byla Policií České republiky identifikována závažná hrozba pro veřejný pořádek a vnitřní bezpečnost. Situace se stává závažnější, jelikož v důsledku agresivity převaděčů ve vozidlech dochází ke zraněním osob a opatření policie vyžadují využití donucovacích prostředků.

Kontroly budou nadále prováděny po celé délce uvedeného úseku vnitřních hranic, a to flexibilním způsobem přiměřeným aktuální hrozbě v závislosti na vývoji situace.

Vnitřní hranice lze překračovat pouze v místech uvedených v příloze opatření ze dne 26. září 2022, a to bez časového omezení. Tato povinnost se nevztahuje na vybrané kategorie osob, u nichž by bylo omezení překračování vnitřních hranic nepřiměřené a v některých případech by odporovalo veřejnému zájmu. Jedná se o:

- integrovaný záchranný systém, jehož režim překračování státních hranic je upraven mezinárodní smlouvou uzavřenou mezi Českou republikou a Slovenskou republikou a
- osoby, které hospodaří jako zemědělci v bezprostředním příhraničí nebo jde o lesníky, myslivce nebo rybáře při výkonu práce v bezprostředním příhraničí.

Úseky, na kterých budou prováděny kontroly, jejich intenzita a zacílení byly zvoleny s ohledem na princip přiměřenosti tak, aby omezení plynulosti přeshraničního provozu bylo co nejmenší.

Podrobné odůvodnění:

Policie České republiky od druhého čtvrtletí roku 2022 zadržela dramaticky rostoucí počty státních příslušníků třetích zemí při tranzitní nelegální migraci přes území České republiky. Jenom v květnu (264 osob) byl zadržen obdobný počet osob jako za celé předcházející období od ledna do dubna 2021. V červnu (356 osob), červenci (1 055 osob) a zejména v srpnu (3 478) a v září (8 268) růstový trend dále sílil. Se znovuzavedením ochrany vnitřních hranic se podařilo růstový trend zvrátit, avšak počty zadržovaných zatím zůstávají i nadále extrémně vysoké. V říjnu bylo zadrženo 5 662 osob a v období od 1. do 23. listopadu 2022 2 237 osob.

V rámci znovuzavední ochrany vnitřních hranic se Slovenskem v období od 29. září do 24. listopadu 2022 Policie České republiky zkontrolovala celkem 1 736 538 osob. Při nelegální migraci bylo zjištěno celkem 9 019 osob, z toho vstup nebyl umožněn 2 123 osobám. O readmisi na území Slovenské republiky bylo rozhodnuto v 3 401 případech, z toho 558 osob bylo převzato. Při kontrolách byly zaznamenány případy nebezpečného chování převaděčů, kteří nerespektují zavedené kontroly a riskantní jízdou (v rozporu s pravidly silničního provozu) ohrožují zdraví a životy převážených osob. V některých případech musely být použity donucovací prostředky k zastavení vozidel. V rámci opatření bylo celkem zadrženo 117 osob, které se mohly dopustit převaděčství.

Za hlavní příčinu lze považovat zvýšené pohyby směrem do Evropské unie přes západobalkánskou migrační trasu. Obecně byl na hlavních vstupech přes středomořské trasy na vnějších hranicích EU zaznamenán výrazný nárůst nelegální migrace. Ke dni 20. listopadu 2022 se jednalo o příchod 153 135 osob, což představuje 33% nárůst oproti roku 2021. Migrační tlak výrazně narostl také zejména v regionu západního Balkánu, kde byl v posledních měsících zaznamenán masivní nárůst tranzitních pohybů. Konkrétně bylo na západobalkánské trase ke konci října zaznamenáno 128 438 nelegálních překročení či pokusů o nelegální překročení vnějších hranic EU, v porovnání s předchozím rokem se jedná o 168% nárůst. Na vnějších hranicích EU se migrační tlak projevuje nejvýrazněji na srbsko-maďarských hranicích, na hranicích mezi Bosnou a Hercegovinou a Chorvatskem a na hranicích mezi Srbskem a Rumunskem. Dle posledních údajů Maďarsko na svých hranicích zaznamenalo 130% nárůst nelegálních překročení či pokusů o nelegální překročení hranic. Obecně se v rámci regionu na těchto pohybech podílí zejména občané Sýrie, Afganistánu a Turecka. Významným faktorem ovlivňujícím nárůst tlaku na této trase je také současné nastavení vízového režimu západobalkánských zemí, zejména Srbska, umožňující bezvízový vstup občanů vybraných třetích zemí, kteří se následně pokoušejí o nelegální vstup do EU.

V České republice bylo od počátku roku do 23. listopadu 2022 při tranzitní nelegální migraci zjištěno celkem 21 605 osob, což představuje nárůst o 1 931 % ve srovnání se stejným obdobím loňského roku (1 064 osob). Zároveň již nyní je výrazně překonána hodnota za celý rok 2021 (1 330 osob) a hodnoty z roku 2015. Při porovnání období od 17. června do 23. listopadu je patrné, že letošní hodnoty (20 927 osob) výrazně převyšují ty z roku 2015 (3 259 osob), ve kterém došlo k významnému nárůstu počtu osob zajištěných při tranzitní nelegální migraci oproti rokům předchozím. Nejčastěji odhalenými tranzitujícími osobami jsou dle dosavadních údajů občané Sýrie (20 196 osob), u kterých došlo k extrémnímu nárůstu ve srovnání se stejným obdobím roku 2021 (237 osob). Letos zatím představují více než 93 % všech zadržených nelegálně tranzitujících osob. Druhou nejčastěji detekovanou státní příslušnost tvoří

občané Turecka (472 osob), následovaní občany Afghánistánu (223 osob). Dále se jedná o občany Maroka (133 osob) a Iráku (81 osob).

Nejvíce záchytů bylo Policií České republiky provedeno v Jihomoravském (13 680) a Zlínském (6 122) kraji. Dále značné množství záchytů osob při tranzitní nelegální migraci proběhlo v Moravskoslezském kraji (672) – téměř všechny od srpna tohoto roku, v Praze (286), v Ústeckém kraji (166), na Vysočině (157), ve Středočeském kraji (145) a v Plzeňském kraji (107).

U zadržených osob dominantně převládá vstup ze Slovenska, a to ve více než čtyř pětinách záchytů. V mnoha případech nebylo zjištěno místo vstupu, avšak lze se odůvodněně domnívat, že podíl vstupů ze Slovenska je ještě vyšší. Dle výpovědí zadržených osob je nejčastějším cílem jejich cesty Německo.

Záchyty jsou nejčastěji spojené s nehumánním a život ohrožujícím převozem osob ve stísněném prostoru dodávek a nákladních automobilů. Po pozemních komunikacích osoby dále přijížděly osobními automobily. Stále častěji dochází k případům, kdy jsou nelegálně tranzitující osoby nalezeny při pěších pochodech po vysazení z výše uvedných prostředků. Zaznamenáno je též využívání železničních spojů. Zadržení se většinou sdružují ve skupinách čítajících nízké desítky osob.

Závažnost situace umocňuje nefunkční systém navracení příchozích státních příslušníků třetích zemí. Společně s kapacitními limity zařízení pro zajištění státních příslušníků třetích zemí se vytváří značné riziko pro vnitřní bezpečnost státu spočívající v omezených možnostech odpovědných orgánů situaci účinným způsobem řešit.

Vysoké počty nelegálně tranzitujících osob mají samotné potenciál ohrožovat vnitřní bezpečnost státu. Toto ohrožení dále umocňuje fakt, že se ve velkých počtech nacházejí v nelegálním postavení na území České republiky při tranzitu do Německa. Situace se promítá i do obav obyvatel zejména v příhraničních oblastech se Slovenskem, které se projevuje aktivizací obyvatelstva. Případné nezvládnutí situace proto může vyústit ve zhoršení veřejného pořádku v dotčených oblastech. Obavy místních obyvatel platí zejména pro příhraniční oblasti se Slovenskem, nicméně též v okolí nově zřízených registračních pracovišť (např. Holešov).

V souvislosti s prudkým nárůstem nelegální sekundární migrace spojené se zvýšenou aktivitou organizovaných skupin převaděčů působících ve více státech, byla též na základě vyhodnocení operativně pátrací činnosti, vedených trestních řízení a informací získaných cestou mezinárodní policejní spolupráce zaznamenána zvýšená míra agresivity členů převaděčských skupin. Změny v jednání převaděčů a jejich excesy, k nimž došlo zejména v reakci na činnost policejních složek působících při ochraně hranic, měly typicky formu nezastavení a ujíždění při silničních kontrolách a navazujících bezohledných jízdách, které v několika případech skončily dopravní nehodou, zraněním osob nelegálně pobývajících na území České republiky či přeshraničním pronásledováním. Zvýšenou agresivitu převaděčů zaznamenávají také ostatní členské státy Evropské unie, které jsou dotčeny migračním tlakem v důsledku zvýšeného pohybu směrem do Evropské unie přes západobalkánskou migrační trasu. Z uvedeného vyplývá zvýšená míra rizika pro veřejný pořádek, přičemž v některých případech bylo na místě řešit též podezření ze spáchání trestného činu obecného ohrožení.

Vzhledem k poměrně rychlé komunikaci mezi policejními složkami, množství využitelných technických prostředků a fungující mezinárodní policejní spolupráci, se

potenciálně zvyšuje procento úspěšnosti záchytů nelegálně tranzitujících státních příslušníků třetích zemí i s převaděči. Z těchto důvodů došlo k případům, kdy vysazení nelegálně tranzitujících osob proběhlo v bezprostřední blízkosti státní hranice, a to právě v reakci převaděčů na aktuální situaci.

V kontextu uvedených skutečností a v důsledku zhoršení migrační a bezpečnostní situace na vnějších hranicích EU byla příslušnými orgány identifikována závažná hrozba pro veřejný pořádek a vnitřní bezpečnost České republiky.

Vzhledem k přetrvávající závažné hrozbě pro veřejný pořádek a vnitřní bezpečnost České republiky vyplývající z výše uvedených skutečností vláda rozhodla v souladu s čl. 25 a násl. Schengenského hraničního kodexu a § 11 odst. 1 zákona o ochraně hranic o prodloužení dočasného znovuzavedení ochrany vnitřních hranic České republiky do 26. prosince 2022.

Poučení

Proti tomuto opatření obecné povahy podle § 173 odst. 2 správního řádu nelze podat opravný prostředek.

prof. PhDr. Petr Fiala, Ph.D., LL.M.

předseda vlády